

Vuoden 2026 talousarvion (TS27-29) muuttaminen

3619/02.00.00/2026

Aluehallitus 26.05.2026 § 127

Lisätiedot

Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle

- että se hyväksyy liitteen mukaiset talousarviomuutokset vuodelle 2026, ja
- että ministeriöön lähetettävän alijäämän kattamissuunnitelman liitteenä olevat tuloslaskelmat perustuvat vuoden 2026 muutettuun talousarvioon

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talousarvio 2026 on hyväksytty aluevaltuuston kokouksessa joulukuussa 2025. Talousarvion laatimisen lähtökohtana on ollut valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaisema laskelma, jonka mukaan Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus on vuonna 2026 noin 933,7 milj. euroa. Siirtymätasaus kuitenkin pienentää laskennallista rahoitusta noin 55,0 milj. euroa, jolloin vuoden 2026 yleiskatteelliseksi rahoitukseksi muodostui noin 878,7 milj. euroa. Valtion rahoitukseen tuli joulukuussa 2025 n. 2 milj. euron lisäys, koska iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen teknologian avulla lakimuutos on eduskunnassa edelleen kesken ja siihen liittyvä alueille asetettu sopeuttamistavoite peruttiin. Tämä vastaava vähennys tullaan tekemään vuoden 2027 valtionrahoitukseen. Taloussuunnitelmavuodet 2027–2029 on valmisteltu valtiovarainministeriön syyskuussa 2025 julkaisemien painelaskelmien ja aluehallituksen elokuussa 2025 hyväksymien sekä lokakuussa tarkentamien valmisteluperiaatteiden pohjalta.

TA26-kirjassa on kuvattu, että nykyisen lainsäädännön mukaisesti hyvinvointialueen talouden sopeuttaminen kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi vuoden 2026 loppuun mennessä on mahdoton toteuttaa ilman sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen lakisäätöiden

järjestämistehtävän merkittävää vaarantumista. Koska hyvinvointialueen rahoitus ei ole ollut pääasiassa siirtymäsäännösten vuoksi riittävää vuosina 2023–25, aluevaltuuston päättämä talousarvio ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukainen. Syksyllä 2025 talousarvion valmistelun aikaan oli valmistelussa hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, jonka mukaan hyvinvointialueet voisivat saada lisäaikaa alijäämiensä kattamiseen vuoden 2028 loppuun asti. Määräaikaa voitaisiin pidentää harkinnanvaraisesti alueen hakemuksesta, jos se tekee toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi eikä sille kerry uutta alijäämää vuonna 2025. TA26-kirjassa on todettu, että tämän lisääjän myöntäminen on välttämätöntä lakisäateisen järjestämistehtävän toteutumiseksi ja talouslainsäädännön noudattamiseksi. Aluehallituksen hyväksymät talousarvion valmisteluperiaatteet pohjautuivat syksyllä 2025 meneillään olleeseen lainsäädäntömuutokseen.

Eduskunnassa on parhaillaan käsittelyssä alkuvuoden aikana tarkentunut hallituksen esitys laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä. Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan ennen eduskunnan kesätaukoa. Hallituksen esityksen mukaan, jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä.

Alijäämän kattamisen määräajan jatkaminen edellyttää hyvinvointialueen hakemusta, josta voidaan tehdä päätös aluevaltuuston vahvistaminen vuoden 2025 tilinpäätöstietojen perusteella. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä.

Hakemuksessa on otettava kantaa siihen, mihin vuoteen asti alijäämän kattamiskauden jatkamista haetaan. Hakemukseen on sisällytettävä aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä. Lisäksi hakemukseen on sisällytettävä tilinpäätöksen hyväksyntä aluevaltuustossa ja hyvinvointialueen päivitetty ministeriön vaatimat määrämuotoiset päivitetty tuloslaskelmat alijäämän kattamiskaudelle. Tämä vaatii talousarviomuutoksen kuluvalle vuodelle sekä tuleville taloussuunnitelmavuosille.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtionrahoitus on pienentynyt merkittävästi TA26-kirjaan sisällytetystä valtionrahoituksesta, jonka perusteella aluevaltuusto hyväksyi nyt voimassa olevan taloussuunnitelman joulukuussa 2025. Tästä syystä hyvinvointialue on hakemassa kumulatiivisen alijäämän kattamisajan jatkamista vuoden 2029 loppuun. Aluevaltuusto käsittelee kokouksessaan 9.6.2026 suunnitelmaa kertyneen alijäämän kattamiseksi ja aluehallituksen on tarkoitus tehdä päätös virallisen hakemuksen lähettämisestä pyydettyine liitteineen valtiovarainministeriölle 16.6.2026 kokouksessa.

VM:n ohjeistuksen perusteella alijäämän kattamissuunnitelman hyväksyntä on mahdollista liittää osaksi hyvinvointialueen talousarviomuutosprosessia ja alijäämän kattamissuunnitelmaan on sisällytettävä päivitettyt tuloslaskelmat koko haettavalle alijäämän kattamisajalle. Koska TA26-kirjassa olevat tuloslaskelmat ovat vuosille 2026–29, niin alijäämän kattamissuunnitelmahakemukseen sisällytetään aluevaltuuston hyväksymän talousarviomuutoksen perusteella laadittavat tuloslaskelmat, jotka liitetään alijäämän kattamissuunnitelmaan VM:n vaatimassa formaatissa.

Tuloslaskelmien päivityksen lisäksi on päivitettävä myös aluevaltuuston hyväksymistä strategisista mittareista tilikauden vuosikate-tavoite. Vuosikatteen muuttuminen tarkoittaa myös hyvinvointialueen rahoituslaskelman päivittämistarvetta.

Liitteenä ovat hyvinvointialueen tuloslaskelma, rahoituslaskelma, taloudellisen tavoitteen osalta päivitetty strateginen mittaristo.